

УДК 159.9

Крамар І.-ст. гр. БП-51

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

СУМІСНІСТЬ ЯК ФАКТОР УСПІШНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ КОЛЕКТИВУ

Науковий керівник: к.психол.н., Періг І.М.

В сучасних умовах, коли підвищується роль людського фактору в суспільному виробництві, важливого значення набуває діяльність кожного члена колективу. Серед факторів, що сприяють трудовій активності людей, або навпаки гальмують її, важливу роль відіграє їх міжособистісна сумісність. Сумісність у психології завжди розглядається в контексті групи – виробничої, учбової, науково-дослідної. В зв'язку з цим говорять про групову сумісність. Вона пов'язана з колективними діями і по суті є різновидом та умовою згуртованості групи.

Сумісністю називають поєднання характеристик суб'єктів, що включені до сфери сумісної діяльності, яка позитивно впливає на продуктивність і буває особистою, ситуативною, функціональною. В зв'язку з цим, розрізняють: фізіологічну, психофізіологічну, психологічну, соціально-психологічну сумісності.

Фізіологічна сумісність базується на врахуванні статево-вікових особливостей індивідів, що взаємодіють, та фізіологічних процесів у їх організмах. Психофізіологічний вид сумісності базується на співвідношенні темпераментів, які характеризують динамічні особливості психічної діяльності та біологічні потреби індивіда. Психологічна сумісність визначається взаємодією особистих особливостей, характерів, мотивів поведінки.

Соціально-психологічний вид сумісності заснований на узгодженні ролей, функціонально-ролевих сподівань, інтересів, ціннісних орієнтацій. Врахування сумісності в груповій поведінці необхідно на всіх етапах управління колективом для ефективного його функціонування. Колективна діяльність характеризується інтенсивним процесом спілкування. Спостереження показують, що можна виділити досить конкретні шаблони спілкування, а отже, і людей, що беруть у ньому участь: 1) люди, що прагнуть до лідерства і здатні вирішувати спільні завдання та діяти, підкоряючи собі інших членів групи; 2) індивідуалісти – люди, що прагнуть при вирішенні задач діяти самі; 3) люди, що пристосовуються до групи, легко піддаються наказам та впливу з боку інших; 4) колективісти, які намагаються вирішувати спільну задачу спільними зусиллями. Оптимальним є такий склад, де члени колективу досить активні в обміні інформацією в цілях вирішення спільного завдання. Загальність установок, оцінок поглядів сприяє виділенню значних сфер спілкування цілей спільної діяльності. Різниця в цих характеристиках знижує згуртованість та інтеграцію у будь-якій соціальній групі.

А. І. Китов, розглядаючи умови досягнення згуртованості у зв'язку з співвідношенням професійних і морально-психологічних якостей людей, пропонує спиратись на наступні фактори: 1) раціональний розподіл функцій суб'єктів, що взаємодіють; 2) відповідність особистих можливостей структурі та змісту роботи.

Сумісність визначається ідентичним розумінням основних способів дій. Цей факт забезпечує управлінському персоналу можливість передбачити дії один одного, краще узгоджувати свої наміри з намірами взаємодіючих працівників. Подібні обставини будуть впливати на формування взаєморозуміння та довіри, що позитивно впливатиме на ефективність діяльності колективу.